

VERKENNING DIGITALE AV-COLLECTIE NL

*Eindrapportage van een onderzoek
onder erfgoedinstellingen door
Beeld en Geluid*

BEELD EN GELUID

Aanleiding

Erfgoedinstellingen, zoals archieven, bibliotheken en musea, krijgen steeds meer te maken met beheer en behoud van digitale audiovisuele collecties. Dit vereist nieuwe kennis op het gebied van digitale conservering, ontsluiting- en exploitatiemogelijkheden en heeft daardoor een grote impact op de organisatie. Het voeren van duurzaam beleid voor behoud en beheer van digitale AV-bestanden is complex. Bovendien is het bouwen en onderhouden van een toekomstvaste digitale infrastructuur kostbaar. De vraag of erfgoedinstellingen deze investeringen kunnen delen en gebruik kunnen maken van gemeenschappelijke infrastructuren, ligt dan ook voor de hand.

Verzoek OCW

Het ministerie van OCW heeft Beeld en Geluid verzocht de behoefte aan gemeenschappelijke infrastructuren en de vereisten hiervoor te inventariseren. Hiertoe behoort ook onderzoek naar de stand van zaken rond het behoud en beheer van audiovisuele collecties.

Daarnaast heeft OCW gevraagd te onderzoeken of Beeld en Geluid aanvullende diensten kan ontwikkelen die de bestaande digitale archiefdienst beter laat aansluiten op de behoefte van instellingen met kleinere digitale AV-collecties. Het gaat daarbij vooral om archieven, musea en andere culturele instellingen.

Onderzoekopzet

Op grond van deze vragen heeft Beeld en Geluid een verkenning gemaakt. Deze verkenning richt zich met name op cultureel erfgoedinstellingen buiten het directe omroeplandschap, in het bijzonder archieven, bibliotheken en musea, die het beheer van AV-collecties niet als hoofdtaak hebben.

Om meer inzicht te krijgen in de motieven voor eventuele behoefte aan ondersteuning zijn de deelnemers van het onderzoek verdeeld in groepen: 'voorlopers' en 'volgers'.

Voorlopers

De voorlopers hebben vaak een digitale AV-collectie van enige omvang en geven aan dat er kennis over beheer en behoud van de digitale AV-collectie in de organisatie aanwezig is. Zij zijn zich bewust van de urgentie van het onderwerp en zouden op termijn geïnteresseerd kunnen zijn in het afnemen van een dienst van Beeld en Geluid. Er zijn echter verplichtingen aangegaan m.b.t. langdurige opslag van digitale AV-collectie. Vanwege het kennisniveau is het eenvoudiger de eisen en wensen voor eventuele gezamenlijke oplossingen vast te leggen.

Volgers

Juist de kleinere instellingen (voornamelijk volgers), die naar verwachting veel behoefte hebben aan een gedeelde infrastructuur, zijn zich niet bewust van de noodzaak daarvan. Bij de volgers wordt ontbreken van financiële middelen als een belangrijke hindernis gezien voor goed beheer en behoud van digitale AV-collecties. Veel instellingen geven aan dat ze financiële middelen zoeken om een betrouwbare slag van analoog naar digitaal te kunnen maken. Zij beseffen echter niet dat alsnog financiële middelen nodig zijn om deze infrastructuur volgens hun wensen te kunnen realiseren. In eerste instantie is er grote behoefte aan budget voor digitalisering, maar de instellingen hebben ook kennis nodig om ervoor te zorgen dat deze digitalisering duurzaam plaatsvindt.

Conclusies

Van de kleinere erfgoedinstellingen met digitale AV-collecties (de 'volgers') wordt verwacht dat de behoefte aan een gedeelde infrastructuur groot is. Uit het onderzoek blijkt echter dat deze volgers zich niet bewust zijn van de noodzaak van een gedeelde infrastructuur. Ook beseffen zij niet dat alsnog financiële middelen nodig zijn om deze infrastructuur geheel volgens hun wensen te kunnen realiseren. Deze instellingen melden in eerste instantie een grote behoefte aan budget voor digitalisering, maar zij hebben kennis nodig om ervoor te zorgen dat digitalisering duurzaam plaatsvindt.

Uit het onderzoek blijkt dat bewustwording van de urgentie m.b.t. het duurzaam beheren van digitale AV-collecties het grootste issue is voor de kleinere archieven. Het ontbreken van kennis omtrent beheer digitale AV-collecties is een oorzaak voor het ontbreken van toereikende middelen voor duurzaam beheer. In vervolg op het onderzoek moet delen van kennis en verstrekken van informatie hieromtrent speerpunt worden. Met als doel ervoor te zorgen dat beheer van de digitale AV-collectie ook voor deze instellingen een prioriteit wordt.

Erfgoedinstellingen met een grote digitale AV-collectie (of 'voorlopers') daarentegen, geven aan dat de noodzakelijke kennis over beheer en duurzaam behoud van AV-collecties aanwezig is. Dit beheer is ook - tijdelijk - geregeld, maar voor duurzame oplossingen voor beheer van de digitale AV-collecties ontbreken vaak de financiële middelen. Hiervoor zouden de koplopers op termijn geïnteresseerd zijn een dienst af te nemen van Beeld en Geluid die als nationaal audiovisueel archief een overkoepelende infrastructuur kan bieden.

Beeld en Geluid heeft met de DFI (Digital File Importer) voor essence en de GMI (Generieke Metadata Importer) voor onmisbare bijbehorende metadata de noodzakelijke tools om op grote lijnen een overkoepelende structuur te bieden. De archiveringsbehoeften van zowel voorlopers als volgers loopt danig uit elkaar dat het van groot belang is om bij Beeld en Geluid een goed procesontwerp in te richten om aan alle wensen te voldoen.¹ Dit wordt belangrijker geacht dan het aanschaffen van specifieke hardware die vaak geen generieke oplossing biedt voor de wensen van verschillende erfgoedinstellingen met een digitale AV-collectie.

¹ Het procesontwerp zal worden opgesteld aan de hand van twee verschillende collecties die bij Beeld en Geluid zullen worden opgeslagen, te weten de collectie The One Minutes en de backup van de collectie van NIMK.

INHOUDSOPGAVE

1. AANLEIDING	6
2. CONTEXT	7
3. HET ONDERZOEK	9
4. ANALYSE VAN PROFIELEN	11
5. UITKOMSTEN VAN HET ONDERZOEK PER THEMA	13
6. BEHOEFTE AAN ONDERSTEUNING	16
7. CONCLUSIE	18
8. BIJLAGE	21

1. AANLEIDING

Erfgoedinstellingen, zoals archieven, bibliotheken en musea, krijgen steeds meer te maken met beheer en behoud van digitale audiovisuele collecties. Dit vereist nieuwe kennis op het gebied van digitale conservering, ontsluiting- en exploitatiemogelijkheden en heeft daardoor een grote impact op deze organisaties. Het voeren van duurzaam beleid voor behoud en beheer van digitale AV-bestanden is complex. Bovendien is het bouwen en onderhouden van een toekomstvaste digitale infrastructuur kostbaar. De vraag of erfgoedinstellingen deze investeringen kunnen delen en gebruik kunnen maken van gemeenschappelijke infrastructuren, ligt dan ook voor de hand.

Het ministerie van OCW heeft Beeld en Geluid verzocht de behoefte aan gemeenschappelijke infrastructuren en de vereisten hiervoor te inventariseren. Hiertoe behoort ook onderzoek naar de stand van zaken van behoud en beheer van audiovisuele collecties.

Voor het behoud van digitale collecties is het van nationaal belang dat de toegankelijkheid in de toekomst ook gewaarborgd blijft. Dat betekent dat een eventuele gezamenlijke infrastructuur robuuste oplossingen moet bieden voor vraagstukken rond digitale duurzaamheid, continuïteit en toegang. Het certificaat van Trusted Digital Repository, dat aangeeft dat de organisatie als geheel voldoet aan een bepaalde kwaliteitsnorm voor opslag, beheer en toegang van digitale collecties, is de geldende kwaliteitsstandaard in de erfgoedsector. Deze standaard wordt dan ook als leidraad gehanteerd in deze inventarisatie.

Het ministerie van OCW heeft ook gevraagd te onderzoeken of Beeld en Geluid aanvullende diensten kan ontwikkelen, die de bestaande digitale archiefdienst beter laten aansluiten op de behoefte van instellingen met kleinere digitale AV-collecties, in het bijzonder archieven, musea en andere culturele instellingen. Beeld en Geluid heeft de afgelopen jaren hard gewerkt om de eigen digitale infrastructuur zodanig te ontwikkelen, dat deze ook kan worden opengesteld voor andere organisaties.

De infrastructuur van Beeld en Geluid is toegerust op de meest complexe vorm van digitale bestanden, namelijk audiovisuele formaten. Het ontwikkelen van oplossingen voor digitaal beheer en publicatie van digitale

AV-bronnen is uiterst kosten- en kennisintensief, zeker wanneer moet worden voldaan aan eisen op het gebied van duurzaamheid, interoperabiliteit en gebruiksvriendelijkheid. Daarom kan worden gesteld dat de voorwaarden aan de eigen infrastructuur voor audiovisueel materiaal, ook kunnen opgaan voor een infrastructuur voor andere digitale bestandsformaten, zoals scans, tekst- en fotobestanden.

Scope van het onderzoek

Deze verkenning richt zich met name op cultureel erfgoedinstellingen buiten het directe omroeplandschap, in het bijzonder archieven, bibliotheken en musea, die het beheer van AV-collecties niet als hoofdtaak hebben. Voor deze instellingen geldt vaak dat ze slechts zeer beperkt toegerust zijn voor het beheer van digitale audiovisuele collecties, terwijl een belangrijk deel van de verspreide AV-collecties juist hier te vinden is.

Digitale AV-collecties van commerciële, regionale of lokale omroepen zijn in deze verkenning buiten beschouwing gelaten. Beeld en Geluid heeft de afgelopen twee jaar al onderzocht welke aanpassingen nodig zouden zijn om archiefmogelijkheden aan te kunnen bieden aan regionale omroepen. Dat gebeurde in het pilotproject ProArchive. Met steun van het ministerie van OCW zijn pilots uitgevoerd bij de regionale omroepen (Zeeland, Brabant) en een aantal archieven (o.a. Gemeentearchief Amsterdam).

De ProArchive pilot heeft veel nieuwe inzichten opgeleverd. Zo bleek dat de meeste regionale omroepen geen eenduidige metadatastandaard hanteren, dat er geen sprake is van een digitale instroom en dat er een zeer groot aantal bestandsformaten in omloop is. Aan de hand van die uitkomsten zijn al enkele aanpassingen aan de iMMix infrastructuur van Beeld en Geluid doorgevoerd (gescheiden database, digitale file importer, besteldienst). Regionale omroepen krijgen nu archiefmogelijkheden aangeboden. Ook voor lokale of commerciële omroepen kan de digitale infrastructuur inmiddels worden opengesteld.

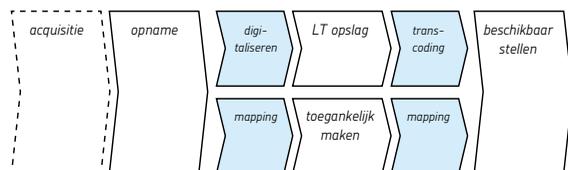
2. CONTEXT

Het OAIS-model

Om te kunnen voldoen aan de eisen voor een Trusted Digital Repository wordt vaak gebruik gemaakt van het OAIS-model.² Dit model beschrijft de functies die binnen een collectiebeherende organisatie moeten zijn ingevuld om duurzame toegang tot de te bewaren digitale archiefbescheiden mogelijk te maken. De digitale informatie moet niet alleen beheerd worden, maar ook op de lange termijn geraadpleegd en gebruikt kunnen worden. Het model beschrijft daartoe de volgende hoofdfuncties:³

1. Opname
2. Langetermijnopslag
3. Toegankelijk maken
4. Beschikbaar stellen
5. Beheer
6. Bewaarstrategie

In onderstaande figuur is de archiefketen vereenvoudigd weergegeven. Daarin is te zien dat de eerste vier hoofdfuncties deels gelijktijdig plaatsvinden. De hoofdfuncties Beheer en Bewaarstrategie zijn ondersteunende functies, parallel aan de keten als geheel.

Figuur 1: archiefketen

Tussen de vier hoofdfuncties zijn enkele activiteiten weergegeven die nodig zijn om de keten te doorlopen. Deze activiteiten worden hieronder toegelicht.

Digitaliseren

Na acquisitie worden de brondragers in het archief opgenomen. Onderdeel van dit proces is de transformatie naar het digitale formaat waarin de informatie opgeslagen kan worden.

Afhankelijk van de aard van de brondrager kan deze

transformatie in verschillende stappen plaatsvinden. Digitale audio of videobanden zoals DAT (digital audio tapes) en digibeta bevatten digitale informatie op magnetische tape, die wordt geëncodeerd naar een nieuw bestand voor opslag voor de lange termijn.

Analoog beeldmateriaal (fotonegatieven, filmrollen) wordt eerst gescand naar een intermediate formaat (bijvoorbeeld RAW fotobestand of een DPX-bestand bij film), waarna dit wordt vertaald naar het uiteindelijke opslagformaat voor de lange termijn (bijvoorbeeld de MXF-file of QuickTime uncompressed bij bewegend beeld). Analoog geluidsmateriaal (gesneden platen, handelsplaten, cd's) wordt vaak in één keer omgezet naar het eindformaat voor langetermijnopslag (bijvoorbeeld WAV).

Mapping

Tijdens de opname van het materiaal worden ook de beschikbare metadata geregistreerd en opgenomen. 'Mapping' betekent het vertalen van metadata naar een andere metadatastructuur, doorgaans die van het eigen collectiebeheersysteem. Daarmee wordt de digitale informatie die zich in de opslag bevindt, intern toegankelijk.

Zo snel mogelijk na opname in het archief worden het materiaal en de bijbehorende documentatie beschikbaar gesteld voor publiek. De metadata worden daarbij opnieuw vertaald, ditmaal naar de metadatastructuur van de externe catalogus. Dit kan ook een catalogus van een externe partij zijn, bijvoorbeeld een gemeenschappelijk platform als Europeana, of de website van de partij die het materiaal in beheer heeft gegeven.

Transcoderen

Voorzien in opslag voor de lange termijn betekent onder meer het verschaffen van goede fysieke omstandigheden, tijdig vervangen van dragers, leesbaar houden van informatie en back-ups maken.

Om materiaal beschikbaar te stellen, is het in het digitale domein vereist het materiaal te transcoderen van opslagformaat naar uitlever- en uitleesformaten.

Daarnaast is het noodzakelijk dat de archiefmasters tij-

² OAIS = open archival information system.

³ bron: ED3, Eisen Duurzaam Digitaal Depot, toetsingskader voor de beheersomgeving van blijvend te bewaren digitale informatie, Landelijk Overleg Provinciale Archief Inspecteurs, versie 1, mei 2008

dig worden gemigreerd naar nieuwere archiefformaten, zodat bestanden in de toekomst leesbaar blijven. In het OAIS-model is deze migratie geen terugkerend project, maar een continu proces dat de huidige en toekomstige duurzaamheid van informatie veiligstelt.

RELEVANTIE VOOR DIT ONDERZOEK

Het OAIS-model laat zien dat de status van Trusted Digital Repository in elke stap van de keten gewaarborgd moet worden. De uitgelichte activiteiten vormen daarbij een cruciale verbindende schakel tussen de verschillende stappen in het archiveringsproces.

Beeld en Geluid heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in een basisinfrastructuur en in het opstellen van procedures om een duurzaam en toekomstvast beheer en behoud van haar digitale AV-collectie te borgen.

Bestanden worden veilig opgeborgen op servers en in tape libraries (grote dataopslag omgeving waar data op datatapes worden bewaard). Op kritieke momenten, zoals bij het verplaatsen of kopiëren van bestanden, moeten geautomatiseerde processen absolute zekerheid bieden over de juistheid en volledigheid van het betreffende bestand.

Verplaatsingen komen voor als bijvoorbeeld de informa-

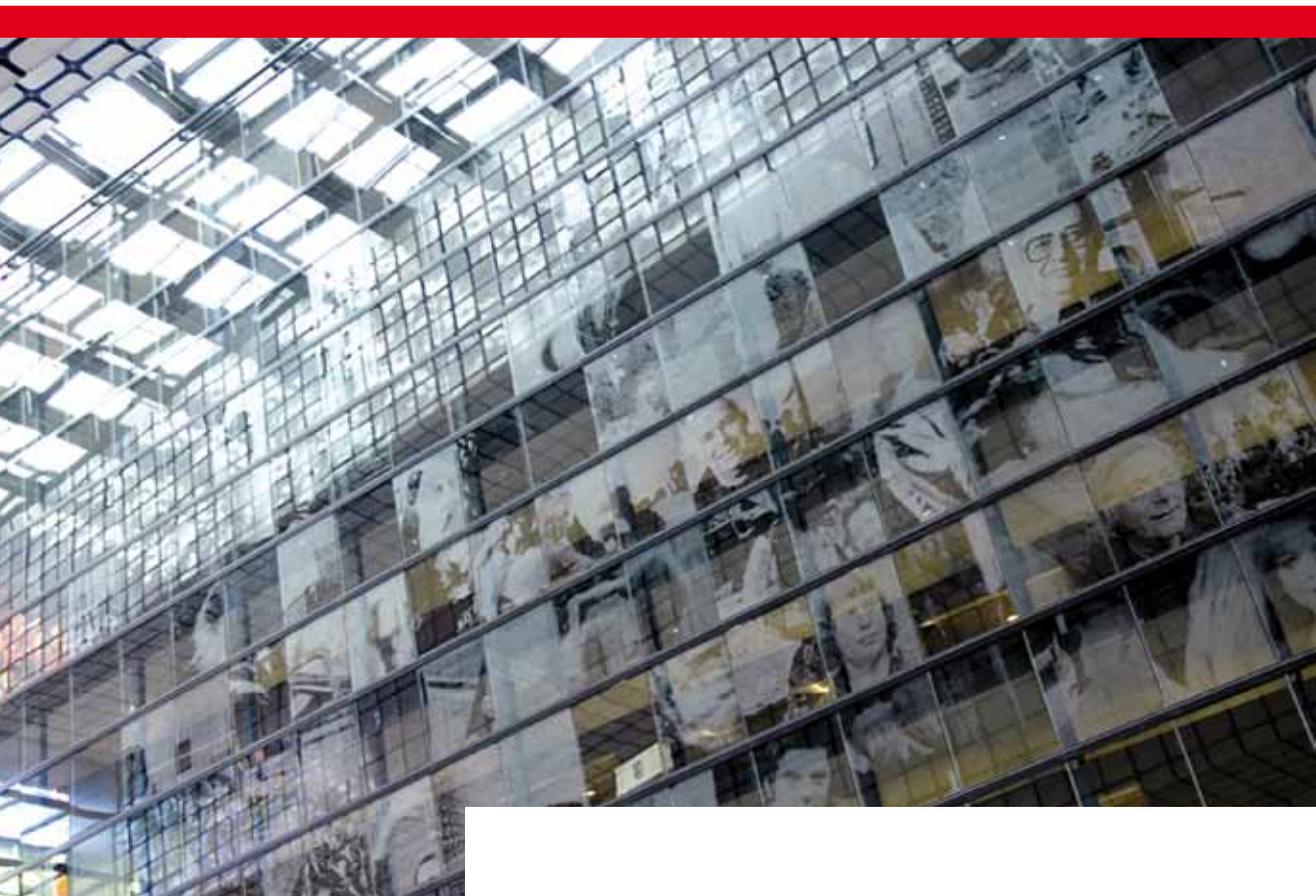
tiedrager (de LTO-tape of harddisk) moet worden vervangen. Archiefmasters worden gekopieerd om back-ups van het archief te maken. Gezien de omvang van het totaal aantal bestanden dat Beeld en Geluid beheert, kan dit niet met de hand worden gedaan.

Ook bij collectiebeherende instellingen met een kleinere digitale AV-collectie zullen bestanden moeten worden verplaatst en gemigreerd. De behoefte om deze processen effectief en waarschijnlijk geautomatiseerd vorm te geven, zal vanwege financiële motieven en veiligheid ontstaan.

De vraag of de investeringen van Beeld en Geluid voor ons audiovisueel erfgoed ook ten goede kunnen komen aan de erfgoedsector als geheel, ligt voor de hand.

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is geïnventariseerd of culturele erfgoedinstellingen behoefte hebben aan ondersteuning bij specifieke onderdelen van de archiveringsketen.

Deze ondersteuning kan bijvoorbeeld bestaan uit het gebruik van een automatische catalogus vertalingstool, procedures voor opname van materiaal, automatische transcoding van bestanden naar een gangbaar archiefformaat, of ondersteuning van streaming functionaliteiten.

3. HET ONDERZOEK

Stand van zaken archivering audiovisuele collecties

Deelnemende instellingen

Erfgoedinstellingen die audiovisuele collecties beheren, kennen een grote verscheidenheid. Een aantal grote instellingen heeft een aanzienlijke audiovisuele collectie; bij andere instellingen vormt de audiovisuele collectie een marginaal onderdeel van het geheel. Daarnaast zijn er kleine instellingen met relatief omvangrijke audiovisuele collecties.

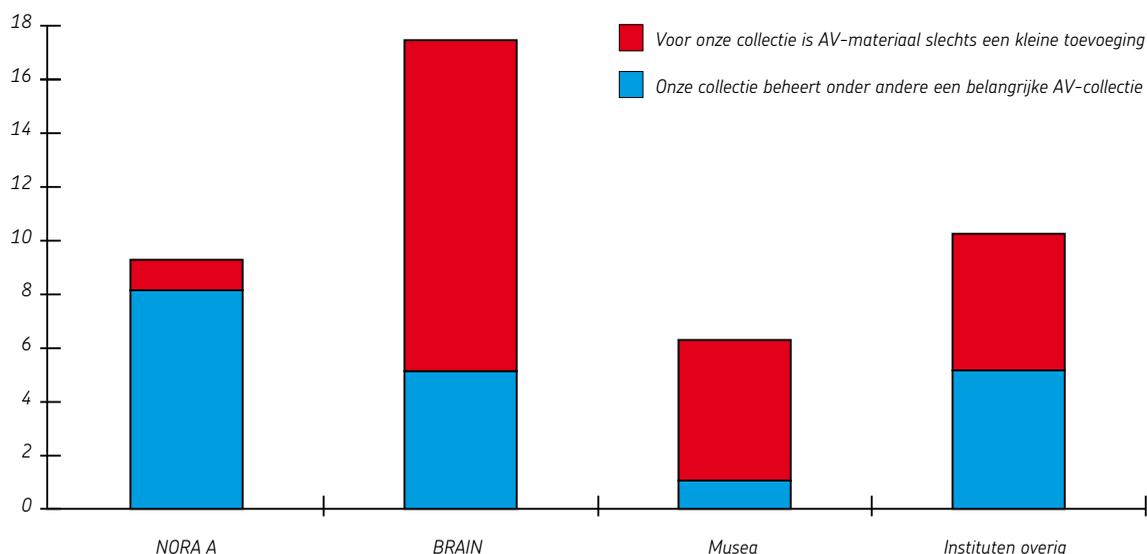
De instellingen met audiovisuele collecties zijn grofweg in vier groepen te verdelen:

- de twaalf regionale audiovisuele archieven, verenigd in een 'nationaal overleg' (NORAA); dit zijn over het algemeen instellingen met een relatief grote AV-collectie
- 60 overige overheids- en particuliere archiefinstellingen, aangesloten bij de Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland (BRAIN); dit zijn over het algemeen instellingen met een relatief kleine AV-collectie
- een groep musea met audiovisuele collecties zoals Museum Amsterdam en het Museum voor Communicatie; dit zijn over het algemeen instellingen met een relatief kleine AV-collectie
- de overige instellingen zoals bibliotheken, instituten en informatiecentra, waaronder Theater Instituut Nederland en Nederlands Instituut voor Mediakunst (NIMK); de grootte van de AV-collectie verschilt per instelling.

In totaal zijn 99 erfgoedinstellingen benaderd, waarvan 43 instellingen aan het onderzoek hebben deelgenomen. De verdeling van de deelnemende instellingen over de erfgoedsector is als volgt:

- NORAA: van de twaalf aangeschreven leden hebben er negen aan het onderzoek deelgenomen
- BRAIN: van de 60 aangeschreven leden hebben er 16 deelgenomen
- Musea: zes musea met een collectie AV-materiaal hebben deelgenomen
- Overige instellingen: negen overige instellingen hebben deelgenomen, waaronder IISG, NA, KB, NIMK, en Aletta.

Onderstaande figuur illustreert de vertegenwoordiging van deze vier groepen in het onderzoek, waarbij onderscheid is gemaakt naar de relatieve omvang van de AV-collectie bij de betreffende instelling.

Methode

De instellingen hebben het verzoek gekregen om online een vragenlijst (zie bijlage) in te vullen, die is gepubliceerd op de website van de Kennisbank Audiovisuele Archivering.⁴ Een aantal groepen is via de brancheverenigingen gevraagd deel te nemen. Vertegenwoordigers van zeven instellingen hebben de enquête in een vraaggesprek beantwoord.

De enquête bestond uit een scoregedeelte en een deel met open vragen. De deelnemers konden op deze manier ook zelf toetsen hoe toekomstvast en beschikbaar hun digitale AV-collectie momenteel is. Aan het eind van de enquête konden zij zien hoe hun resultaten scoorden ten opzichte van het gemiddelde van alle instellingen. Dit leverde voor alle deelnemers meer inzicht in het duurzaam beheer van hun digitale AV-collectie. Deze functionaliteit blijft ook in de toekomst op de Kennisbank beschikbaar voor deelnemers.

4 www.avarchivering.nl

4. ANALYSE VAN PROFIELEN

Op voorhand zou men misschien verwachten dat bij instellingen met een relatief groot AV-archief minder behoefte is aan ondersteuning dan bij instellingen met een relatief klein AV-archief. Tijdens het onderzoek bleek uit de cijfers echter het tegenovergestelde.

Om meer inzicht te krijgen in de motieven voor eventuele behoefte aan ondersteuning is daarom tijdens het

onderzoek een analyse gemaakt van de deelnemers. Dit gebeurde aan de hand van een aantal profielen. Doel was inzicht te krijgen in de vraag of het ontbreken van behoefte aan ondersteuning gekoppeld is aan gebrek aan kennis (waar te beginnen?) of aan voldoende kennis (geen hulp nodig). In onderstaand schema is dit onderscheid getiteld 'voorloper' versus 'volger'.

Schematisch:

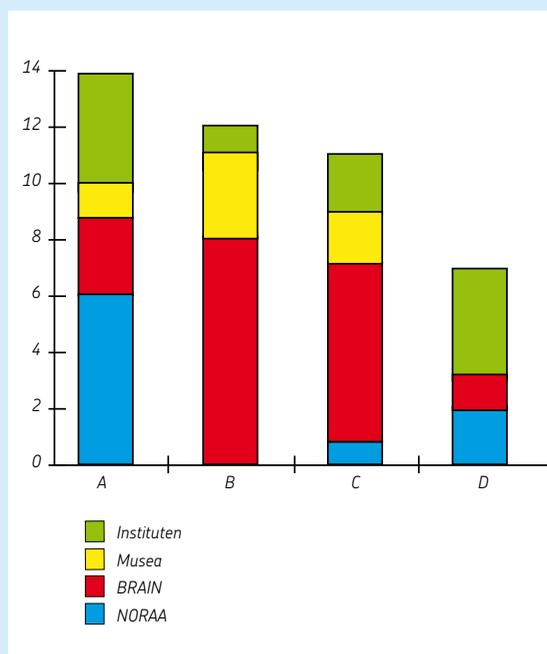
behoefte aan ondersteuning	Voorloper	Volger
Ja	A. de instelling is goed op weg, maar heeft evengoed behoefte aan ondersteuning	B. digitale AV-collectie staat nog in de kinderschoenen; men heeft behoefte aan ondersteuning
Nee / weet niet	D. instelling is goed op weg; men heeft geen (of zeer beperkt) behoefte aan ondersteuning	C. digitale AV-collectie staat nog in de kinderschoenen; men weet niet welke behoefte men heeft

Profiel A betreft 13 instellingen, doorgaans met een relatief groot AV-archief

Profiel B betreft 12 instellingen, doorgaans met een relatief klein AV-archief

Profiel C betreft 11 instellingen, met een relatief klein AV-archief

Profiel D betreft 7 instellingen, met een relatief groot AV-archief

Aantal instellingen per profiel

NORAA

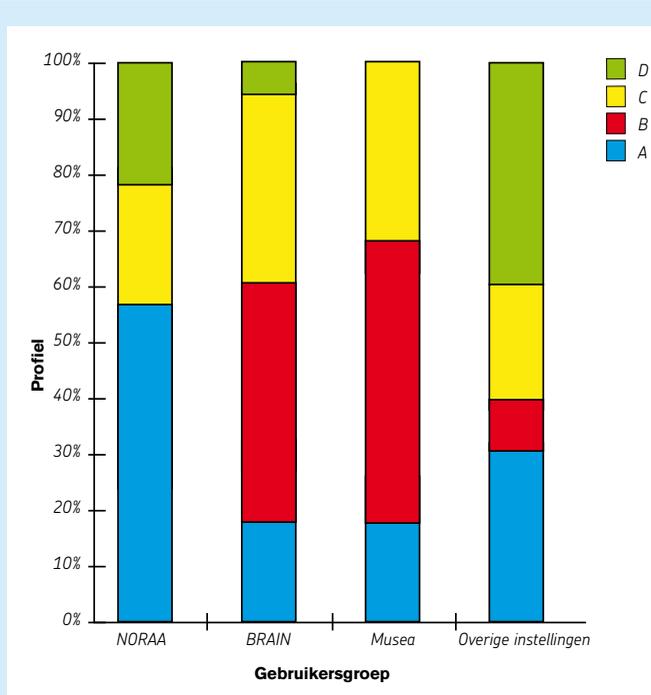
De meeste NORAA-leden vallen onder profiel A. Stuk voor stuk geven zij aan behoefte te hebben aan ondersteuning, vooral op het gebied van encoderen en migratie. Ook de behoefte aan een overkoepelende zoekmachine is groot. Zij hebben echter minder behoefte aan ondersteuning op het gebied van opslag.

BRAIN

De archiefinstellingen, aangesloten bij BRAIN, vragen over de hele linie ondersteuning, met uitzondering van het onderwerp webformaten. In het algemeen kunnen zij als 'volger' worden getypeerd. Binnen de profielen B en C vormen zij de grootste groep.

Musea

De musea met audiovisuele collecties zijn veel specifiek in hun behoefte aan ondersteuning: zij hebben vooral behoefte aan ondersteuning voor opslag en migratie; in mindere mate voor encoderen. Musea vallen voornamelijk in de profielen B en C.

Samenstelling profielen per benaderde groep

Instituten

Bij de overige instellingen zoals bibliotheken, instituten en informatiecentra, specificeert minder dan de helft de behoefte aan ondersteuning. De instituten vormen de grootste groep in doelgroep D: zij zijn goed op weg en hebben geen behoefte aan ondersteuning, behalve voor het inrichten van een gemeenschappelijke zoekmachine.

Wat betreft de instituten in groep A en B ligt de behoefte aan ondersteuning erg verschillend: van ontsluiten tot opslag, en van encoderen tot migratie.

Voor de samenstelling van de gebruikersgroepen, zie grafiek:

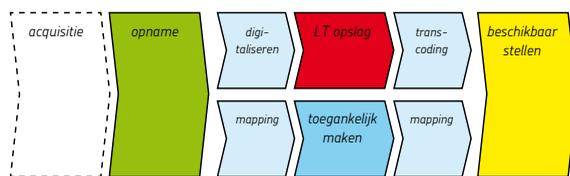
5. UITKOMSTEN VAN HET ONDERZOEK

PER THEMA

De stand van zaken met betrekking tot archivering audiovisuele collecties is voor zes thema's in kaart gebracht:

1. Audiovisuele bestanden en – formaten
2. Collectiemanagementsysteem
3. Archivering, beheer en behoud van de digitale AV-collectie
4. Online toegankelijkheid en presentatie van de digitale AV-collectie
5. Samenwerking met andere instellingen
6. Rechten

Deze thema's hebben betrekking op de volgende stappen in de OAI-keten, die in hoofdstuk 2 is toegelicht:

- 1. AV-bestanden
- 2. Collectiesysteem
- 3. Archivering
- 4. Online
- 5. Samenwerking
- 6. Rechten

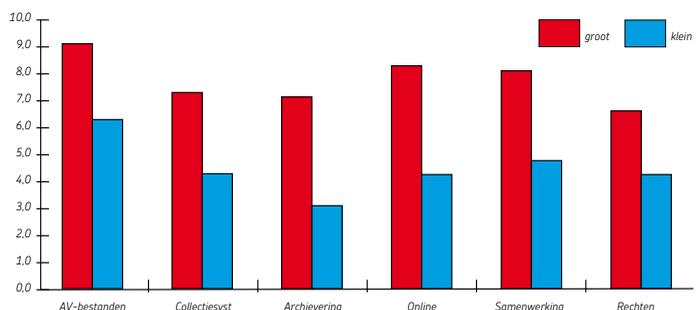
Op grond van de uitkomsten zou men verwachten dat bij instellingen met een relatief groot AV-archief weinig behoefte is aan ondersteuning. Mogelijk is voor het thema rechtenbeheer ondersteuning welkom.

Bij instellingen met een relatief klein AV-archief daarentegen zou men meer behoefte aan ondersteuning verwachten, vooral op gebied van archivering en online ontsluiten van de collectie.

Aan de andere kant ligt de prioriteit om op alle thema's goed te scoren hoger bij instellingen met een relatief groot AV-archief. Dat maakt dat de behoefte aan ondersteuning juist bij deze instellingen ook groter kan zijn.

Onderstaande figuur toont de uitkomsten van de enquête per thema, waarbij onderscheid is gemaakt tussen instellingen met een relatief grote- versus relatief kleine audiovisuele collectie.

Op de linker as is een schaalverdeling van 1 tot 10 getekend waarbij per thema een maximum van 10 punten is te behalen. Voor elk thema is het gemiddeld aantal punten per groep weergegeven.

1. Thema Audiovisuele bestanden en - formaten

De vragen die in het onderzoek rond het thema 'AV-bestanden en formaten' werden gesteld, zijn (zie bijlage voor de volledige enquête):

- Zijn er digitale AV-bestanden en is de kennis daarover geborgd?
- In hoeverre beheert de instelling digitale AV-bestanden en digitaliseert de instelling momenteel AV-materiaal?
- Is de informatie en kennis over digitalisering naar digitale archiefformaten geborgd?
- Signaleert men een aanwas van born digital materiaal in de AV-collectie?

Vrijwel alle instellingen met een groot AV-archief, evenals de helft van de instellingen met een kleiner archief, signaleren een aanwas van born digital materiaal in hun AV-collectie.

De keuze voor bepaalde archiefformaten is gebaseerd op diverse richtlijnen. Instellingen die middelen beschikbaar hebben voor het digitaliseren van film, bewaren inmiddels materiaal in 10-bit uncompressed files (in AVI, QT of andere container), maar er zijn in het verleden ook andere formaten van lagere resolutie gekozen.

Ook wordt gedigitaliseerde film wel naar digibeta geschreven. Aangezien voor het encoderen van digibeta's vaak geen budget is, komen digibeta's komen nog in grote aantallen voor. Er vindt dus bandenbeheer plaats, van bestandenbeheer is nog geen sprake.

De instellingen met een relatief klein AV-archief blijven vooral achter als het gaat om de borging van informatie en kennis. Minder dan een kwart antwoordt positief op de vraag of informatie en kennis in de instelling geborgd is, terwijl 65% van deze groep momenteel AV-materiaal digitaliseert.

2. Thema Collectiemanagementsysteem

Rond het thema 'Collectiemanagementsysteem' werden de volgende vragen gesteld:

- Is het collectiemanagementsysteem toegerust voor audiovisueel materiaal?
- Is het systeem waarmee de gehele collectie wordt ontsloten, geschikt voor audiovisuele collecties?
- Ofwel: is er plaats in het systeem om alle technische en andere specifieke informatie over beeld en geluid op te nemen?
- Maakt men gebruik van Open Archive protocollen⁵, of gecontroleerde trefwoordensystemen⁶ voor AV?
- Is het systeem voorzien van een consistente back-up?

Instellingen met een relatief groot AV-archief geven aan dat hun collectiemanagementsysteem goed is toegerust om de specifieke informatie over AV-bestanden te registeren en dat het is voorzien van back-up. Bij instellingen met een relatief klein AV-archief is dit veel minder het geval (40%).

MAIS-Flexis en Atlantis zijn veelgebruikte collectiebeheersystemen. Deze systemen zijn speciaal voor het beheer van AV-collecties ontwikkeld en bieden ook allerlei ondersteuning voor het beheer van digitale AV-collecties. Andere gebruikte systemen zijn Adlib

(musea), Pictura Memorix (beeldbanken archieven), ScopArchiv (archieven) en Cardbox (instituten).

Niet alle instellingen maken gebruik van Open Archive protocollen (65% en 48% bij groot-, respectievelijk klein AV-archief). Van gecontroleerde trefwoordensystemen specifiek bedoeld voor AV-materiaal, wordt zo goed als geen gebruik gemaakt.

3. Thema Archivering, beheer en behoud van de digitale AV-collectie

Rond het thema 'Archivering' werden de volgende vragen gesteld:

- Vindt er duurzame opslag en conservering plaats?
- Zijn de digitale AV-bestanden duurzaam en toegankelijk opgeslagen?
- Bestaat er een back-up van de digitale AV-collectie?
- Is de storage schaalbaar, oftewel kan de storage groeien?
- Is informatie en kennis over een toekomstvast archivering van de digitale AV-collectie geborgd?
- Is er een conserveringsbeleid met betrekking tot de digitale AV-collectie?
- Zijn er middelen gereserveerd voor een toekomstvast conserveringsbeleid?
- Bestaat er een back-up strategie voor de digitale AV-collectie?

Instellingen met een relatief groot AV-archief scoren vooral laag ten aanzien van gereserveerde middelen en het bestaan van een back-up strategie voor de AV-collectie. Op de andere vragen antwoorden zij positief. Instellingen met een relatief klein AV-archief beschikken meestal wel over een back-up en deze is doorgaans ook schaalbaar. Op alle andere subvragen is bij driekwart tot 90% van de instellingen het antwoord ontkend. De duurzame toegankelijkheid van de back-up is beperkt; de borging van kennis sporadisch.

Uit de interviews komt naar voren dat kennis over behoud en beheer van digitale AV-collecties beperkt is. Sommige organisaties weten niet wat het verschil is tussen digitaliseren voor toegankelijkheid of digitaliseren voor behoud. Vaak is gekozen voor digitaliseren voor een specifiek doeleinde, zoals een tentoonstelling, een publicatie op DVD of via het internet, met als gevolg dat er geen duurzaam digitaal archiefformaat is.

5 zoals het Open Archive Initiative Protocol for Metadata Harvesting

6 zoals de Gemeenschappelijke Thesaurus Audiovisuele Archieven, GTAA

4. Thema Online toegankelijkheid en presentatie van de digitale AV-collectie

Rond het thema 'Online' werden de volgende vragen gesteld:

- Is de AV-collectie extern ontsloten?
- Is de catalogus van uw AV-collectie online te raadplegen?
- Is de digitale AV-collectie (of een deel ervan) online op de website van de instelling of op andere online platforms te zien?
- Wordt (een deel van) de digitale AV-collectie momenteel geëncodeerd naar webformaten?

Bij instellingen met een groot AV-archief zijn de catalogi online te raadplegen (95%); bij instellingen met een klein AV-archief is dat veel minder vaak het geval (43%).

De presentatie van de AV-collectie op online platforms is bij beide groepen beperkt (50% resp. 35%), maar op de eigen website bij de meeste instellingen wel aanwezig (75% resp 52%). Transcoding naar webformaten vindt bij instellingen met een groot AV-archief vaak plaats (85%) en bij instellingen met een klein AV-archief minder vaak (39%).

5. Thema Samenwerking met andere instellingen

Rond het thema 'Samenwerking' werden de volgende vragen gesteld:

- Is (een deel van) de AV-collectie te vinden op een gemeenschappelijke website van meerdere instellingen (Europeana e.d.)?
- Werkt de instelling samen met andere erfgoedinstellingen om de doelgroep beter te bereiken?

Voornamelijk instellingen met een groot AV-archief presenteren de AV-collectie op een gemeenschappelijke website (70% versus 30% van de kleine archieven). De percentages voor samenwerking met andere instellingen in het algemeen liggen voor beide groepen minder ver uit elkaar (85% versus 65%).

6. Thema Rechten

Rond het thema Rechten werden de volgende vragen gesteld:

- Zijn de rechten en voorwaarden voor publicatie en hergebruik van de AV-collectie door de instelling in kaart gebracht?
- Zijn de rechten ondergebracht in een beheersysteem, een Digital Rights Management (DRM) systeem?

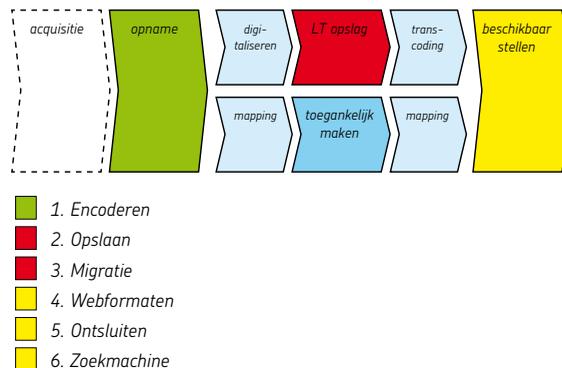
In het algemeen zijn de rechten vaak wel in kaart gebracht, maar niet ondergebracht in een geautomatiseerd DRM systeem.

6. BEHOEFTE AAN ONDERSTEUNING

Om de behoefte aan technische ondersteuning te inventariseren, zijn de volgende vragen gesteld:

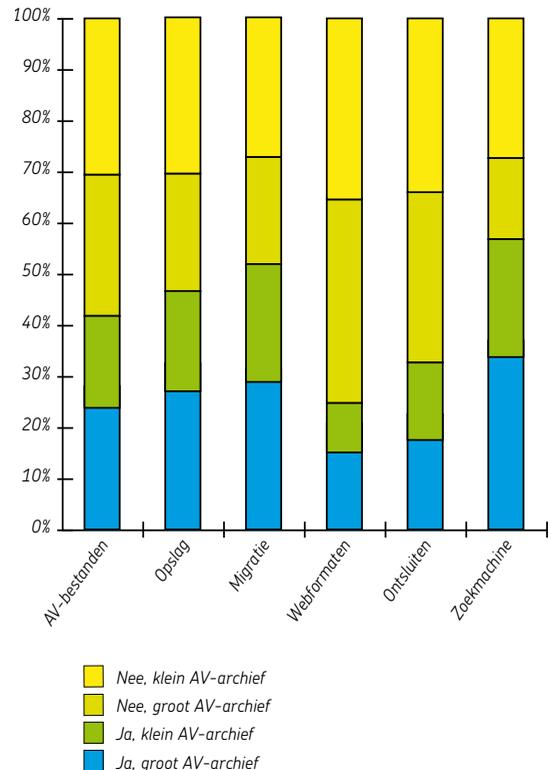
1. Is er behoefte aan technische ondersteuning voor het **encoderen** van digitale videoformaten en audiodragers?
2. Is er behoefte aan technische ondersteuning voor het **opslaan** van digitale AV-bestanden en uitzenden van webformaten?
3. Is er behoefte aan technische ondersteuning bij het toegankelijk houden (transcoderen, **migratie**) van digitale AV-bestanden voor de toekomst?
4. Is er behoefte aan hulp in het vervaardigen van **webformaten**?
5. Is er behoefte aan technische kennis voor het online toegankelijk maken (**ontsluiten**) van de digitale AV-collectie?
6. Is behoefte aan een overkoepelende **zoekmachine** van alle audiovisuele erfgoedinstellingen?

Deze vragen verhouden zich als volgt tot de archiefketen.

In het algemeen is er bij instellingen met een relatief groot AV-archief vanwege het belang van de AV-collectie, ook meer behoefte aan ondersteuning en kennisdeling.

Onderstaande figuur toont het percentage positieve antwoorden per vraag. Opnieuw is onderscheid gemaakt tussen de instellingen met relatief grote-, versus relatief kleine audiovisuele collecties.

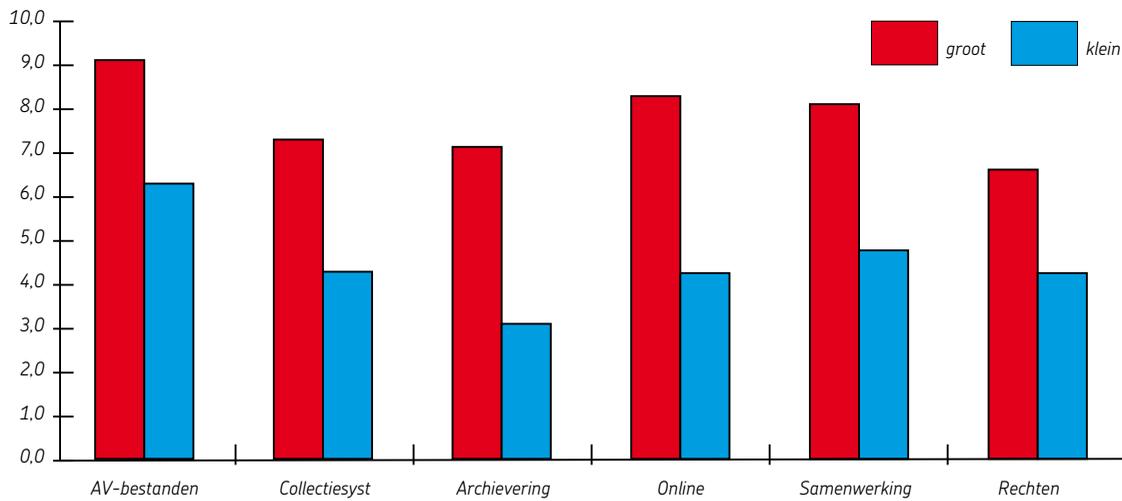

Uit het onderzoek kwamen de volgende opvallende resultaten naar voren:

- er lijkt meer behoefte aan ondersteuning op het gebied van beheer en behoud (onderdeel 'toekomstvast archiveren') dan voor het toegankelijk maken van de bestanden;
- 60% van de instellingen met een grotere AV-collectie heeft behoefte aan ondersteuning voor het toegankelijk houden van de AV-bestanden (transcoderen, migreren);
- 70% van de instellingen met een relatief groot AV-archief heeft behoefte aan een overkoepelende zoekmachine van alle audiovisuele erfgoedinstellingen.

Bovendien kwam uit de interviews naar voren dat de omvang van digitale AV-collecties bij erfgoedinstellingen niet groot is. Alleen instellingen die ook materiaal van lokale of regionale omroepen bewaren, hebben een omvangrijke collectie. Daar is de aanwas van born digital (omroep)materiaal ook fors te noemen. Materiaal van regionale omroepen valt echter buiten de scope van dit onderzoek.

Vaak hebben erfgoedinstellingen een groot aantal digitale bestanden in beheer, anders dan AV (zoals scans, foto's en tekstdocumenten). Verschillende instellingen geven aan wel een digitaal archief van enige omvang te hebben, maar daarin niet of nauwelijks te beschikken over digitale AV-formaten (IISG, RCE, Tropeninstituut).

7. CONCLUSIE

Conclusies uit het onderzoek zijn te verdelen in twee aandachtsgebieden:

1. De behoeften die culturele erfgoedinstellingen hebben ten aanzien van opslag, beheer en toegang van hun digitale AV-collecties.
2. Vereiste of gewenste infrastructurele aanpassingen aan de kant van Beeld en Geluid om tot een generiek dienstenmodel voor de erfgoedsector te komen.

1. DE BEHOEFTE DIE CULTURELE ERFGOEDESTELLINGEN HEBBEN TEN AANZIEN VAN OPSLAG, BEHEER EN TOEGANG VAN HUN DIGITALE AV-COLLECTIES

Kennis en middelen

De ontwikkeling van uitlever- en uitleesformaten gaat snel. Ook de eisen aan digitale duurzaamheid zijn steeds hoger. Voor een klein instituut of organisatie is het niet eenvoudig om deze ontwikkelingen bij te houden, vooral ook omdat de digitale AV-collectie doorgaans niet tot de kern van de collectie wordt gerekend.

De instellingen uit het onderzoek zijn te verdelen in verschillende groepen, grofweg 'voorlopers' en 'volgers'. De volgers zijn zich vaak niet bewust van alle factoren die een rol spelen bij beheer van een digitale AV-collectie, en denken – ten onrechte – dat deze zaken redelijk zijn geregeld.

Gebrek aan kennis leidt echter ook tot gebrek aan middelen, doordat men te weinig van de urgentie van het probleem doordrongen is. Bovendien is een gebrek aan financiële middelen vaak een teken dat het beheer van een digitale AV-collectie geen kernactiviteit van de betreffende organisatie is. Prioriteiten liggen dus elders, terwijl 75% van de ondervraagden een aanwas van born digital materiaal signaleert.

Door het gebrek aan financiële middelen lijkt het aantrekkelijk om gebruik te kunnen maken van de schaalvoordelen van de bestaande infrastructuur bij een grote instelling of koepel. Een tijdige upgrade van de infrastructuur kan dan immers in één klap voor meer gebruikers worden gerealiseerd. Een overkoepelende organisatie voor het beheer van digitale AV-collecties voor erfgoedinstellingen is niet aanwezig. Het model dat de kunstmusea en NIMk (Nederlands Instituut voor Mediakunst) hanteren is wellicht een goed voorbeeld van de manier waarop taken kunnen worden verdeeld tussen collectiebeheerders en een instelling die de conservering regelt. Weliswaar is de schaal waarop dit model is uitgewerkt relatief bescheiden, maar de instellingen reserveren jaarlijks middelen voor conservering van de collectie kunstvideo.⁷ De conservering vindt ongeveer elke 7 jaar plaats. Deze wijze van gezamenlijk behoud is een aanbeveling voor erfgoedinstellingen met een digitale AV-collectie.

Voorlopers

De voorlopers hebben vaak een digitale AV-collectie van enige omvang en geven aan dat noodzakelijke kennis over beheer en duurzaam behoud van de digitale AV-collectie aanwezig is. Men is zich bewust van de urgentie van het onderwerp en zou op termijn geïnteresseerd kunnen zijn in het afnemen van een dienst van Beeld en Geluid. Beeld en Geluid kan als nationaal audiovisueel archief een overkoepelende infrastructuur bieden. Zaken omtrent beheer en behoud van de AV-collectie zijn echter "for the time being" geregeld. Financiële middelen voor beheer van de digitale AV-collectie en het digitaliseren van analoge collecties zijn vaak wel aanwezig, maar niet toereikend.

Volgers

Bij de volgers wordt het ontbreken van financiële middelen als een belangrijke hindernis gezien voor goed beheer en behoud van digitale AV-collecties.

⁷ Dit model zou tevens een antwoord zijn op de enorme hoeveelheid digibeta videobanden die door de erfgoedinstellingen worden beheerd. Deze banden zijn veelal voortgekomen uit een door de Mondriaan Stichting gefinancierd project dat in 2003 is afgesloten. Omwille van duurzaam beheer zou deze generatie informatiedragers op termijn moeten worden vervangen, de banden moeten worden geëncodeerd. Per instelling is het zeer kostbaar om relatief kleine aantallen digibeta's te encoderen naar bestanden. Het bijeenbrengen van verschillende collecties omwille van conservering en migratie zal grote financiële voordelen betekenen voor de AV-collectie Nederland.

Veel instellingen geven aan dat ze financiële middelen zoeken om een betrouwbare slag van analoog naar digitaal te kunnen maken. Er is audiovisueel materiaal op digibetacam bewaard, maar door gebrek aan financiële middelen kan de inhoud van deze banden niet worden gemigreerd naar bestanden. Deze instellingen melden in eerste instantie grote behoefte te hebben aan budget voor digitalisering, maar zij hebben kennis nodig om ervoor te zorgen dat deze digitalisering duurzaam plaatsvindt.

Van de kleinere erfgoedinstellingen met digitale AV-collecties (de 'volgers') wordt verwacht dat de behoefte aan een gedeelde infrastructuur groot is. Uit het onderzoek blijkt echter dat deze volgers zich niet bewust zijn van de noodzaak van een gedeelde infrastructuur. Ook beseffen zij niet dat alsnog financiële middelen nodig zijn om deze infrastructuur geheel volgens hun wensen te kunnen realiseren.

Uit het onderzoek blijkt dat bewustwording van de urgentie m.b.t. het duurzaam beheren van digitale AV-collecties het grootste issue is voor de kleinere archieven. Het ontbreken van kennis omtrent beheer digitale AV-collecties is een oorzaak voor het ontbreken van toereikende middelen voor duurzaam beheer. In vervolg op het onderzoek moet verder delen van kennis hieromtrent speerpunt worden. Met als doel ervoor te zorgen dat beheer van de digitale AV-collectie ook voor deze instellingen een prioriteit wordt.

2. VEREISTE OF GEWENSTE INFRASTRUCTURELE AANPASSINGEN AAN DE KANT VAN BEELD EN GELUID OM TOT EEN GENERIEK DIENSTENMODEL VOOR DE ERFGOEDECTOR TE KOMEN

Overkoepelende infrastructuur

Bij aansluiting op een bestaande infrastructuur moet met een aantal factoren rekening worden gehouden. Zo zijn de digitale formaten die de diverse instellingen hanteren, niet uniform (wat wel het geval is bij de publieke omroeporganisaties). Bij de onderzochte instellingen kan het materiaal bijvoorbeeld zijn opgeslagen op een externe harde schijf in de kast, op DVD's, of op LTO datatapes. Aan back-up wordt wel gedacht, maar een toekomstvaste back-up strategie ontbreekt. Een overkoepelende infrastructuur moet op dergelijke verschillende formaten worden ingericht.

Collectiebeherende instellingen hebben al geïnvesteerd in een (duur) collectiebeheersysteem en hebben

binnen hun financiële mogelijkheden keuzes voor digitale AV-bestandsformaten gemaakt. Weliswaar zijn de instellingen uitgegaan van (inter-)nationale richtlijnen, maar vaak is daar – om pragmatische redenen – weer van afgeweken. Uit de ProArchive pilot is gebleken dat de instellingen gebruik willen blijven maken van de eigen formaten en catalogi. Daarnaast is een conversie van formaten en mapping van metadata noodzakelijk zodat de AV-collecties ook voor het grote publiek beschikbaar kunnen worden gemaakt. Bovendien zou de AV-collectie – indien gewenst – tegen beperkte kosten een duurzaamheidsstrategie (waaronder periodieke migratie) toegewezen kunnen krijgen.

Bijna ieder genoemd collectiebeheersysteem is gebaseerd op de bekende standaarden (DublinCore, MARC). Dit betekent dat er goede mogelijkheden zijn om metadata uit te wisselen.

Hoe dan ook is er over het algemeen onder erfgoedinstellingen te weinig budget gereserveerd om het beheer en behoud van digitale AV-collecties goed te regelen. Dit heeft grote consequenties voor het inregelen van een eventuele gedeelde infrastructuur of deze nu bij Beeld en Geluid wordt belegd, of elders.

Procesontwerp

Beeld en Geluid heeft met de DFI (Digital File Importer) voor essence en de GMI (Generieke Metadata Importer) voor onmisbare bijbehorende metadata de noodzakelijke tools om op grote lijnen een overkoepelende structuur te bieden. De archiveringsbehoeften van zowel voorlopers als volgers loopt danig uit elkaar dat het van groot belang is om bij Beeld en Geluid een goed procesontwerp in te richten om aan alle wensen te voldoen. Het procesontwerp zal worden opgesteld aan de hand van twee verschillende collecties die bij Beeld en Geluid zullen worden opgeslagen, te weten de collectie The One Minutes en de backup van de collectie van NIMk. Dit wordt belangrijker geacht dan het aanschaffen van specifieke hardware die vaak geen generieke oplossing biedt voor de wensen van verschillende erfgoedinstellingen met een digitale AV-collectie.

8. BIJLAGE

Vragenlijst onderzoek

Dit onderzoek is gericht op de digitale AV-collectie. Op archieven die nog geen digitale collectie hebben is dit onderzoek niet van toepassing.

Is uw digitale audiovisuele collectie klaar voor de toekomst?

Scorekaart voor een toekomstvaste archivering en hergebruik van AV-collecties.

Erfgoedinstellingen krijgen steeds meer te maken met digitale audiovisuele collecties. Digitalisering van analogo materiaal kan plaatsvinden omwille van een klant of ten behoeve van een speciaal project. Ook zullen meer instellingen te maken krijgen met een aanwas van born digital bestanden. Een digitale AV-collectie biedt nieuwe mogelijkheden wat betreft exploitatie en presentatie van de collectie. Via streaming op internet bereikt het niet alleen een groter publiek, het publiek kan ook via verschillende kanalen en interesses bij de collectie komen. Erfgoedinstellingen krijgen de mogelijkheid gezamenlijk een deel van hun collectie te presenteren op een website, zoals op de website Oorlog in Blik, of bijvoorbeeld via een iPhone-applicatie als Oorlogsmonumenten in Beeld.

Het duurzaam beheren en toegankelijk maken van de digitale AV-collectie vergt nieuwe kennis bij de erfgoedinstellingen. Het is daarom belangrijk kennis en expertise te delen. Daarnaast zijn de kosten voor het opzetten van een digitale infrastructuur hoog. Een samenwerking op het gebied van een digitale opslag zou bijvoorbeeld kosten kunnen besparen.

Met steun van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en AVA_Net wil het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid mogelijkheden onderzoeken om een gemeenschappelijke dienst of infrastructuur voor de digitale AV-collecties te ontwikkelen. Met een digitale AV-collectie bedoelen we in dit onderzoek geen digitale videobanden en audiodragers. Het onderzoek is gericht op infrastructuur voor beheer van digitale AV-bestanden en daarmee gekoppelde mogelijkheden en wensen voor exploitatie en presentatie.

Voor dit onderzoek is een scorekaart gemaakt waaraan u uw digitale audiovisuele collectie kunt toetsen. Elk criterium bestaat uit een scoregedeelte en uit een paar open vragen. Klik op 'suggesties' om mogelijke antwoorden te zien en aan te kruisen.

Hoe denkt u met uw digitale audiovisuele collectie te scoren op de scorekaart voor een toekomstvaste archivering en hergebruik?

Uw gegevens

Naam organisatie:

Naam en functie contactpersoon:

Naam afdeling:

Telefoonnummer contactpersoon:

Emailadres contactpersoon:

Postadres, postcode en plaats:

Bezoekadres en plaats:

Website:

Digitale AV-collectie

Ieder collectiebeherende instelling met digitaal AV-materiaal zal te maken hebben met verschillende bestandsformaten (codecs) en containers (of wrappers). Er is niet één archiefstandaard en de keuzes voor deze formaten kunnen afhangen van de intentie voor hergebruik, opslagmogelijkheden, leveranciers en het tijdstip waarop de keuze moest worden gemaakt. Op de website van de Kennisbank Audiovisuele Archivering, www.avarchivering.nl, kunt u meer lezen over hoogwaardige bestandsformaten en overwegingen die u in acht kunt nemen.

Scoren: (totaal 10 punten)

1. Beheert uw instelling digitale AV-bestanden, dat wil zeggen digitale files, geen digitale video, in de collectie? **5**
2. Digitaliseert uw instelling momenteel AV-materiaal? **3**
3. Is binnen uw instelling informatie en kennis over digitalisering naar digitale archiefformaten geborgd? **2**

Open vragen:

1. Is de AV-collectie binnen uw instelling een groot onderdeel van de totale collectie, of beschouwt u deze als toevoeging of context van het geheel?
2. Naar welke digitale formaten wordt het AV-materiaal weggeschreven voor bewegend beeld?
3. Naar welke digitale formaten wordt het AV-materiaal weggeschreven voor audio?
4. Op basis waarvan heeft u deze formaten gekozen?
5. Welke digitale archiefmasters, zoals videobanden en audiodragers, heeft u nog meer in de collectie zitten? Laat hierbij banden die al naar digitale bestanden zijn geëncodeerd buiten beschouwing.
6. Signaleert uw instelling een aanwas van born digital materiaal in de AV-collectie?
7. Tegen welke problemen loopt uw instelling aan met betrekking tot het omzetten naar digitale formaten?
8. Is er behoefte aan technische ondersteuning voor het encoderen van digitale videoformaten en audiodragers?

METADATA

Metadata verschaft informatie over bijvoorbeeld de inhoud, de productie, de rechten of de fysieke kenmerken van een drager. Deze informatie is verwerkt in een collectiemanagementsysteem. Voor de vindbaarheid van de AV-collectie is een goede beschrijving en gebruik van gestandaardiseerde trefwoorden van belang. Er is een Gemeenschappelijke Thesaurus Audiovisuele Archieven (GTAA) samengesteld, waar uw instelling vrij gebruik van kunt maken. Ook het gebruik van metadatastandaarden (beschrijvingsconventies) en protocollen kan een samenwerking tussen diverse erfgoedinstellingen voor de toekomst gemakkelijker maken.

Scoren: (totaal 10 punten)

1. Is uw collectiemanagementsysteem geschikt voor audiovisuele collecties, ofwel is er plaats in het systeem om alle technische en andere specifieke informatie over beeld en geluid op te nemen? **3**
2. Biedt uw collectiemanagementsysteem mogelijkheden tot aansluiting op andere systemen via Open Archive protocollen, zoals het Open Archive Initiative Protocol for Metadata Harvesting? Memorix (Pictura) is hier bijvoorbeeld standaard op aangesloten. **2**
3. Maakt uw instelling gebruik van gecontroleerde trefwoordensystemen specifiek voor AV-materiaal, zoals de Gemeenschappelijke Thesaurus Audiovisuele Archieven, GTAA? **2**
4. Is het collectiemanagementsysteem voorzien van een consistente back-up? **3**

Open vragen:

1. Hoe heet het collectiemanagementsysteem dat uw instelling gebruikt voor de audiovisuele collectie?
2. Is dat een aangekocht pakket of is het speciaal voor uw instelling ontwikkeld en gebouwd?
3. Op welk metadatastandaard is het collectiemanagementsysteem gebaseerd?

BEHEER EN BEHOUD VAN DE DIGITALE AV-COLLECTIE

Om een digitale AV-collectie duurzaam op te slaan en in de toekomst toegankelijk te houden is een goede infrastructuur voor opslag en beschikbaarstelling nodig. Migratie van oude bestanden naar nieuwe bestanden is in de toekomst noodzakelijk om te voorkomen dat deze niet meer ondersteund worden door nieuwe software. In een digitaal conserveringsbeleid of informatieplan kunnen maatregelen met betrekking tot een toekomstvaste archivering worden opgenomen.

Scoren: (totaal 15 punten)

1. Zijn uw digitale AV-bestanden duurzaam en toegankelijk opgeslagen? **3**
2. Is de storage waarop de AV-bestanden zijn opgeslagen schaalbaar, oftewel kan de storage groeien? **1**
3. Is binnen uw instelling informatie en kennis over een toekomstvaste archivering van uw digitale AV-collectie geborgd? **2**
4. Is er binnen uw organisatie een conserveringsbeleid met betrekking tot de digitale AV-collectie? **2**
5. Zijn er middelen gereserveerd voor een toekomstvast conserveringsbeleid met betrekking tot uw digitale AV-collectie? **2**
6. Bestaat er een back-up van de digitale AV-collectie? **3**
7. Bestaat er een back-up strategie voor de digitale AV-collectie? **2**

Open vragen:

1. Waar worden de digitale AV-bestanden opgeslagen?
2. Hoe worden de digitale AV-bestanden opgeslagen?
3. Waar voor de back-up van de digitale AV-bestanden opgeslagen?
4. Stelt uw instelling eisen aan het opslaan en beheer van uw digitale AV-collectie (bijvoorbeeld doordat uw instelling een taak uitvoert die valt binnen de archiefwet)? Zo ja, welke eisen zijn dat?
5. Tegen welke problemen loopt uw instelling aan met betrekking tot het opslaan en behoud van de digitale AV-collectie?
6. Heeft uw instelling behoefte aan technische ondersteuning voor het opslaan van digitale AV-bestanden en uitzenden van webformaten?
7. Heeft uw instelling behoefte aan technische ondersteuning bij het toegankelijk houden (transcoderen, migreren) van digitale AV-bestanden voor de toekomst?

ONLINE TOEGANKELIJK MAKEN

Toegankelijkheid en presentatie van de digitale AV-collectie:

Om uw collectie toegankelijk te maken is het van belang deze online aan te bieden. Dit begint bij het online beschikbaar maken van de catalogus of metadata. Deze toegankelijkheid wordt uiteraard groter wanneer de beelden en geluidsfragmenten via streaming te raadplegen zijn. Een digitale AV-collectie kan verder reiken dan de website van de instelling zelf. Het biedt vergaande mogelijkheden dit onderdeel van uw collectie aan uw doelgroepen te presenteren. Dit kan bijvoorbeeld door de collectie voor onderwijs aan te bieden, een YouTube-kanaal op te zetten of iedere dag beeldmateriaal via een widget op het bureaublad van de PC aan te bieden.

Scoren: (totaal 10 punten)

1. Is de catalogus van uw AV-collectie online te raadplegen? **3**
2. Wordt (een deel van) de digitale AV-collectie momenteel geëncodeerd naar webformaten? **3**
3. Is de digitale AV-collectie (of een deel ervan) online op de website van uw instelling te zien? **2**
4. Presenteert uw instelling de digitale AV-collectie op meerdere online platforms (websites, applicaties voor mobiele netwerken, digitale televisiekanalen)? **2**

Open vragen:

1. Welke webformaten gebruikt u voor externe doeleinden?

2. Heeft uw instelling behoefte aan hulp in het vervaardigen van webformaten?
3. Heeft uw instelling behoefte aan technische kennis voor het online toegankelijk maken van de digitale AV-collectie?

SAMENWERKING MET ANDERE INSTELLINGEN

Een digitale AV-collectie biedt vele nieuwe mogelijkheden voor presentatie en exploitatie. Door samen te werken met andere erfgoedinstellingen kunt u beter op de doelgroep inspelen, het leidt tot grotere verspreiding van het materiaal en meer mogelijkheden voor exploitatie. Belangrijk is dat de systemen gemakkelijk op elkaar aan te sluiten zijn en dat allereerst er een goede infrastructuur bestaan van de aan te leveren bestanden en metadata. Gezamenlijke thematische websites, zoals Oorlog in Blik, Stichting Natuurbeelden en Verteld Verleden, zijn voorbeelden van zo'n samenwerking.

Scoren: (totaal 10 punten)

1. Is (een deel van) de AV-collectie te vinden op een gemeenschappelijke website van instellingen? **5**
2. Werkt u samen met andere erfgoedinstellingen om uw doelgroep beter te bereiken? **5**

Open vragen:

1. Heeft uw instelling behoefte aan een overkoepelende zoekmachine van alle audiovisuele erfgoedinstellingen?
2. Wenst uw instelling (meer) samenwerking met andere erfgoedinstellingen om uw doelgroep beter te kunnen bereiken? Hoe ziet u dit voor zich?

RECHTEN

Om de digitale AV-collectie online beschikbaar te maken moet duidelijk zijn vastgelegd welke restricties op het materiaal liggen en dus in welke mate en in welke context het toegankelijk gemaakt mag worden.

Scoren: (totaal 10 punten)

1. Zijn de rechten en voorwaarden voor publicatie en hergebruik van de AV-collectie door uw instelling in kaart gebracht? **7**
2. Zijn de rechten met betrekking tot de digitale AV-collectie ondergebracht in een beheersysteem, een Digital Rights Management systeem (DRM)? **3**

Open vraag:

1. Tegen welke juridische problemen loopt uw instelling aan met betrekking tot het online toegankelijk maken van bepaalde digitale AV-collecties?

Dit is een uitgave van Beeld en Geluid
Hilversum, 2012

Vormgeving en productie: de Toekomst, Hilversum

Redactie en realisatie: Hans van der Windt

Met medewerking van:

Valentine Kuypers, Marjolein Steeman, Tom De Smet (Beeld en Geluid)
Harry Romijn (RHC Groninger Archieven)

Foto cover: Aad van der Valk

Sumatralaan 45
1217 GP Hilversum
Postbus 1060
1200 BB Hilversum
035 – 677 3434

www.beeldengeluid.nl

Niets in deze uitgave mag gebruikt worden voor publicatie
zonder uitdrukkelijke toestemming van Beeld en Geluid.

